

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžso/59/2014
Identifikačné číslo spisu:	4012200796
Dátum vydania rozhodnutia:	15.07.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4012200796.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobcu: A. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom G., zastúpený opatrovníkom: MUDr. C. Y., bytom R., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. AA/2012/07201-NSVOPPK/Pu zo dňa 25.06.2012, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/46/2012-57 zo dňa 31.10.2013, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/46/2012-57 zo dňa 31. októbra 2013 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. AA/2012/07201-NSVOPPK/Pu zo dňa 25. júna 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. AA/2012/07201-NSVOPPK/Pu zo dňa 25.06.2012, ktorým bolo rozhodnuté o odňatí peňažného príspevku na osobnú asistenciu žalobcovi s účinnosťou od 01.02.2012.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že odkázanosť osoby na osobnú asistenciu je potrebné vždy skúmať aj z hľadiska, či je možné dosiahnuť účel osobnej asistencie ustanovený v § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (ďalej len „zákon“). Podľa tohto ustanovenia je jej účelom aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít. Žalovaný sa pri rozhodovaní o odvolaní neuspokojil len s komplexným posudkom vypracovaným prvostupňovým správnym orgánom, ktorý účelnosť osobnej asistencie v danom prípade vylúčil, ale za účelom jeho kontroly vypracoval nový komplexný posudok. Z

odôvodnenia komplexného posudku vypracovaného odvolacím orgánom je pritom s poukazom na zistenia posudkového lekára zrejmé, že v dôsledku poškodenia duševných funkcií žalobcu by osobná asistencia nemohla smerovať k podpore vlastného rozhodovania žalobcu a vlastného ovplyvňovania jeho životných situácií, a preto by nenapĺňala účel v zmysle § 20 ods. 2 zákona. Ako vhodná forma kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia bol preto navrhnutý príspevok na opatrovanie, a nie príspevok na osobnú asistenciu. Komplexný posudok žalovaného bol vypracovaný v súlade s § 15 zákona na základe lekárskeho posudku vypracovaného podľa § 11 ods. 11 a na základe posudkového záveru podľa § 13 ods. 9. Závery o nenaplnení účelu osobnej asistencie v prípade žalobcu sú jasne a zrozumiteľne odôvodnené a vyplývajú z podkladov pre jeho vypracovanie. Uvedené rovnako platí aj pre odôvodnenie napadnutého rozhodnutia o odvolaní, ktorého podklad tvorí komplexný posudok v zmysle § 55 ods. 6 zákona. Keďže komplexný posudok odvolacieho orgánu žalobcu už nepovažuje za osobu odkázanú na osobnú asistenciu ale za osobu odkázanú na opatrovanie, žalovaný v súlade s § 43 ods. 3 v súvislosti s § 22 ods. 1 zákona konštatoval takú zmenu skutočností rozhodujúcich na trvanie nároku na peňažný príspevok na osobnú asistenciu, ktorá odôvodňuje jeho odňatie a zastavenie jeho výplaty. Súd navyše zdôraznil, že žalovaný v napadnutom rozhodnutí vychádzajúcom z komplexného posudku konštatoval odkázanosť žalobcu na pomoc inej fyzickej osoby podľa osobitného predpisu (zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách). V prípade takejto odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je pritom fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. odkázaná na opatrovanie, a nie na osobnú asistenciu.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie doplnené o ďalšie podanie dôvodiac, že k zastaveniu výplaty priznaného príspevku na osobnú asistenciu došlo iba z dôvodu, že sa miera funkčnej poruchy u žalobcu predtým stanovená na 90 % zmenila na základe komplexného posudku na 100 %, následkom čoho podľa tvrdenia žalovaného prestal existovať dôvod na poskytovanie príspevku na osobnú asistenciu žalobcovi. Žalobca má za to, že pokiaľ by krajský súd rozhodoval nezaujato a vyžiadal si objektívne podklady pre svoje rozhodnutie (najmä nový znalecký posudok), dospel by k záveru, že na zdravotnom stave žalobcu sa nič podstatné nezmenilo, aby mohla byť jeho funkčná porucha prehodnotená z 90 % na 100 %. Na základe uvedeného navrhuje najvyššiemu súdu, aby rozsudok krajského súdu zrušil.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaný uviedol, že sa stotožňuje s rozsudkom krajského súdu, ktorým zamietol žalobu žalobcu, pričom zdôraznil, že je zrejmé, z akých dôvodov považoval krajský súd rozhodnutie odvolacieho správneho orgánu za správne a z akých dôvodov žalobu zamietol. V odôvodnení rozsudku náležite vysvetlil postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia, preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Na základe uvedeného navrhuje odvolaciemu súdu, aby rozhodnutie krajského súdu podľa § 219 O.s.p. potvrdil z dôvodu, že je vo výroku vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p.. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu je potrebné priznať úspech. Rozhodol jednomyseľne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 15.07.2015 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, právne vzťahy pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so

zdravotným postihnutím a právne vzťahy na účely posudzovania potreby osobitnej starostlivosti poskytovanej podľa osobitného predpisu.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, cieľom úpravy právnych vzťahov uvedených v odseku 1 je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom.

Podľa § 20 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, osobná asistencia je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri činnostiach uvedených v prílohe č. 4. Osobnú asistenciu vykonáva osobný asistent.

Podľa § 20 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, účelom osobnej asistencie je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít.

Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, opatrovanie na účely tohto zákona je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na opatrovanie podľa § 14 ods. 4, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 39 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, účelom opatrovania je zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.

Podľa § 45 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa odníme, jeho výplata sa zastaví alebo jeho výška sa zvýši alebo zníži, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu alebo na jeho výplatu. Ak sa zmenia rozhodujúce skutočnosti v priebehu kalendárneho mesiaca a za časť mesiaca patrí opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške, vypláti sa opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške za celý kalendárny mesiac.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného. V danej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či žalovaný správny orgán pri svojom rozhodovaní postupoval zákonným spôsobom tak, aby bola zachovaná podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených zákonom.

Z administratívneho spisu žalovaného odvolací súd obdobne ako aj krajský súd zistil, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch, odbor sociálnych vecí a rodiny, vysunuté pracovisko Štúrovo rozhodnutím č. Soc.2005/039759 zo dňa 15.12.2005, právoplatným dňa 05.01.2006, vyhovel žiadosti žalobcu zastúpeného jeho vtedajšou súdom ustanovenou opatrovníčkou H. H. a žalobcovi podľa § 58 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci priznal peňažný príspevok na osobnú asistenciu v rozsahu 2144 hodín ročne počnúc dňom 01.10.2005 do doby trvania podmienok. Sadzbu na jednu hodinu osobnej asistencie na účely výpočtu výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu určil vo výške 55 Sk. Uvedené rozhodnutie sa vo svojom odôvodnení odvoláva na posudok úradu č. Soc.2005/21863 zo dňa 02.12.2005, podľa ktorého sa žalobca považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím a navrhnutou kompenzáciou na prekonanie sociálnych dôsledkov zdravotného postihnutia podľa posudku je aj osobná asistencia v rozsahu 2144 hodín ročne. Ako je zrejmé zo

samotného uvedeného posudku vydaného podľa § 50 až 57 na účely § 92 ods. 1 zákona č.195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, miera funkčnej poruchy žalobcu bola stanovená na 90 % podľa prílohy č. 4, V.2.c. zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci.

Rozhodnutím č. 2009/006156 zo dňa 30.01.2009, právoplatným dňa 02.02.2009, vyššie uvedený správny orgán rozhodol o určení sadzby peňažného príspevku na osobnú asistenciu poberaného žalobcom na základe rozhodnutia uvedeného v predchádzajúcom odseku tak, že túto sadzbu určil vo výške 1,39 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, čiže vo výške 2,49 € za jednu hodinu osobnej asistencie s účinnosťou od 01.01.2009 s poukazom na § 22 ods. 1 a 10 a § 66 ods. 2 a 4 zákona č. 447/2008 Z. z.

Dňa 20.03.2009 bol vyššie uvedeným správnym orgánom pod č. 2009/38901/2022255 vypracovaný nový komplexný posudok, ktorým bola miera funkčnej poruchy u žalobcu stanovená na 100 % podľa prílohy č. 3, časti V, bod 1, písm. d) k zákona č. 447/2008 Z. z. Uvedený posudok navrhuje žalobcovi z ťažkého zdravotného postihnutia vyplývajúce sociálne dôsledky v oblasti mobility a orientácie a v oblasti sebaobsluhy opäť kompenzovať poskytnutím peňažného príspevku na osobnú asistenciu v rovnakom rozsahu ako posudok z roku 2005.

Rozhodnutím č. 2009/08509/022508 zo dňa 29.07.2009, právoplatným dňa 04.08.2009, vyššie uvedený správny orgán rozhodol o zvýšení predmetného peňažného príspevku na osobnú asistenciu na sumu 2,58 € za jednu hodinu osobnej asistencie s účinnosťou od 01.07.2009.

Rozhodnutím č. 2011/8972/33586 zo dňa 20.07.2011 a právoplatným dňa 03.08.2011 vyššie uvedený správny orgán opäť rozhodol o zvýšení predmetného peňažného príspevku na osobnú asistenciu na sumu 2,64 € za jednu hodinu osobnej asistencie s účinnosťou od 01.07.2011.

Dňa 30.01.2012 bol vyššie uvedeným správnym orgánom pod č. 2012/43621/010699 vypracovaný nový komplexný posudok, ktorým bola miera funkčnej poruchy u žalobcu stanovená na 100 % podľa prílohy č. 3, Kap V, bod 1, písm. d) k zákonu č. 447/2008 Z. z. Ako forma kompenzácie bol medzi inými navrhnutý peňažný príspevok na opatrovanie. V odôvodnení uvedeného komplexného posudku sa okrem iného uvádza, že na základe lekárskeho nálezu nachádzajúcich sa v spisovej dokumentácii posudkový lekár oddelenia posudkových činností dospel k záveru, že žalobca je od narodenia liečený na detskú mozgovú obrnu, s čiastočnou orientáciou, s mentálnou retardáciou ťažkého stupňa, s ochrnutím končatín s akcentom na dolných končatinách, postoj a chôdza súd nemožné, je imobilný, premiestňuje sa pomocou mechanického invalidného vozíka a je prítomná inkontinencia moču a stolice. Menovaný nie je schopný vykonávať základné životné úkony samostatne, potrebuje starostlivosť a opateru inou osobou. Vyžaduje sprievodcu a je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Žalobca sebaobslužné úkony (osobnú hygienu, vyprázdňovanie močového mechúra a hrubého čreva, obliekanie, vyzliekanie, stravovanie, zmeny polohy, pohyb po rovine, orientáciu v prostredí a dodržiavanie liečebného režimu) nie je schopný vykonávať samostatne, potrebuje pomoc inej fyzickej osoby. Na základe vyjadrenia posudkového lekára oddelenia posudkových činností a na základe zistení skutočností zo sociálneho šetrenia sa dospelo k záveru, že stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je VI. - O bodov. Na základe opätovného posúdenia zdravotného stavu bola prehodnotená osobná asistencia ako forma kompenzácie, ktorej účelom je aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a podpora jej nezávislosti a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí, vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít. Záverom sa konštatuje, že postihnutie žalobcu sa nezlučuje s možnosťou poskytnutia peňažného príspevku na osobnú asistenciu. Ako vhodná forma kompenzácie sa navrhuje preto peňažný príspevok na opatrovanie.

Rozhodnutím č. Soc.2012/8837112093 zo dňa 13.02.2012 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, odbor sociálnych vecí a rodiny, vysunuté pracovisko Štúrovo rozhodol, že podľa § 20 ods. 2, § 22 ods. 1, § 45 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. žalobcovi odníma s účinnosťou od 01.02.2012 peňažný príspevok na osobnú asistenciu a jeho výplatu od 01.02.2012 zastavuje.

Ako vyplýva z úvodných ustanovení zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, cieľom úpravy právnych vzťahov je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených zákonom. Odvolací súd v preskúmanom prípade je toho názoru, že cieľom právnej úpravy uvedeného zákona je zabezpečenie kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia dotknutých osôb formou

poskytovania peňažných prostriedkov bez ohľadu na to, o aký druh/kvalifikáciu peňažného prostriedku sa jedná (či peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo peňažný príspevok na opatrovanie). V prípade, kedy je ťažko zdravotne postihnutej osobe pozastavené vyplácanie peňažného príspevku na kompenzáciu, dostáva sa táto osoba do zložitejšej situácie, nakoľko sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia stále existujú, avšak výplata finančných prostriedkov na jej kompenzáciu sú zastavené. Fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sú za účelom sociálneho začlenenia odkázané na peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, pričom správnym orgánom pozastavená výplata peňažného príspevku na kompenzáciu v dôsledku zlej právnej kvalifikácie peňažného príspevku na kompenzáciu (§ 19 zákona č. 447/2008 Z. z.), navyše za situácie, kedy prvostupňový správny orgán už priznal žalobcovi peňažný príspevok na osobnú asistenciu, ktorého výplatu neskôr zastavil s odôvodnením, že v žalobcovom prípade by mu mal byť priznaný peňažný príspevok na opatrovanie, o ktorom sa rozhodne v samostatnom konaní, nenaplnia účel spomínaného zákona a taktiež nevedie k výkonu dobrej verejnej správy a k napĺňaniu zásady rovnakého zaobchádzania, nakoľko je ohrozená podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (žalobcu) do spoločnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že bolo povinnosťou prvostupňového správneho orgánu a žalovaného v prípade, kedy nesprávne kvalifikoval peňažný prostriedok na kompenzáciu, rozhodnúť o zastavení výplaty peňažného príspevku na osobnú asistenciu, a súčasne rozhodnúť o priznaní a o výške peňažného príspevku na opatrovanie, aby bol zachovaný a naplnený účel zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu v medziach žaloby nie je v súlade so zákonom, preto v zmysle ust. § 250ja ods. 3 prvá veta O.s.p. rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/46/2012-57 zo dňa 31.10.2013 mení tak, že rozhodnutie žalovaného č. AA/2012/07201-NSVOPPK/Pu zo dňa 25.06.2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 246c ods. 1 a § 250k ods.1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože žalobca, hoci bol v konaní bol úspešný, náhradu trov konania nešpecifikoval dostatočným spôsobom a žalovaný právo na náhradu trov konania nemá.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.